

МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ТА ПРИВАТНЕ ПРАВО

Овчаренко В.В.

студент,

Науковий керівник: Обушенко Н.М.

доктор юридичних наук,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

КОЛІЗІЙНІ ВІДСИЛАННЯ ДО ЗАКОНІВ «НЕВИЗНАНОЇ» ДЕРЖАВИ

Інститут відсилання до закону «невизнаної держави» має тісний зв'язок з міжнародним приватним правом в тому випадку, коли певна держава не має дипломатичних і консульських відносин з іноземною державою. У приватно-правовій сфері виникає питання, чи припустимо застосовувати законодавство даної невизнаної держави. У ряді випадків відповідь на це питання може виявитися вирішальною для визначення прав і обов'язків сторін у правовідносинах, оскільки існує вірогідність того, що при застосуванні закону невизнаної держави права і обов'язки сторін відрізнялися би від тих, які утворилися при застосуванні власне національного права, отже, результати були б інші.

В даний час на політичній карті світу існує близько 200 різних етнічних утворень, які претендують на суверенітет. Статус цих утворень, які отримали в літературі назву «невизнані держави», як суб'єктів міжнародного права знаходиться під сумнівом [1, с. 14]. Існування невизнаних держав є спірним питанням у вирішенні багатьох міжнародних суперечок. У самій назві подібних утворень міститься натяк на конфліктність.

Невизнаним може бути названо державне утворення або частково позбавлене міжнародного визнання, але володіє всіма іншими ознаками державності [2, с. 84]. На думку Силаєвої З.В., невизнані держави – це політико-територіальні утворення, які володіють в більшості випадків ключовими атрибутами державності і, в першу

чергу, здатністю до ефективного внутрішньо легітимізованого контролю над основною територією за відсутністю міжнародного визнання, без якого вони не можуть повноправно вступати в правові відносини з іншими державами [3, с. 135].

Міжнародна правосуб'єктність держави не залежить від дипломатичного визнання. Вона виникає під час встановлення відносин державою з іншими суб'єктами міжнародного права і триває протягом усього періоду цих відносин. У дипломатичній і судовій практиці нерідко виникає питання про застосування законів невизнаної держави. Відомо чимало судових рішень, що виходять з того, що невизнана держава юридично не існує і тому її закони не підлягають застосуванню. Такого роду рішення були засновані на конститутивній теорії визнання, згідно з якою визнання створює нову державу як суб'єкт міжнародного права, визнання має ключове значення при набутті державою міжнародної правосуб'єктності. Ця теорія поступово відходить у минуле. В даний час більшість дослідників схиляється до думки, що міжнародна правосуб'єктність держави не залежить від дипломатичного визнання і, отже, підстави дискримінації невизнаної держави у міжнародному праві немає.

Одним з актуальних питань, пов'язаних з існуванням невизнаних державних утворень, є питання про можливість застосування їх національного законодавства у відносинах із зарубіжними партнерами, а так само визнання органами влади інших держав правових актів і юридичних дій невизнаних держав. Чи будуть вважатися легітимними документи, видані органами невизнаних держав (наприклад, документи про реєстрацію актів цивільного стану, що засвідчують особу громадян, які підтверджують правоздатність юридичних осіб)?

На практиці зустрічаються випадки, коли та чи інша організація при підтвердженні свого правового статусу як юридичної особи приводить письмові докази, видані відповідними органами так званих невизнаних держав (в просторі СНД це Абхазія, Південна Осетія, Нагірний Карабах, Придністров'я), в яких відсутні територіальні органи держав, до складу яких входять ці утворення.

У статті 3 Конвенції про права та обов'язки держав (Конвенції Монтевідео) від 26.12.1933 року встановлено, що політичне

існування держави не залежить від її визнання іншими державами. Навіть ще не визнана, держава має право захищати свою цілісність і свою незалежність, піклуватися про своє збереження та процвітання і, як наслідок цього, організовуватися, як вона вважає за потрібне, законодавчо забезпечувати свої інтереси, управляти своїми відомствами й визначати юрисдикцію та компетенцію своїх судів [4].

Таким чином офіційна позиція полягає в тому, що міжнародне право не забороняє державам визнавати дійсність юридичних актів органів, які здійснюють фактичну владу на непідконтрольних офіційній владі територіях. Очевидно, що відмова в прийнятті документів невизнаних держав істотно порушує права і інтереси представили дані документи громадян і юридичних осіб. Згідно з міжнародною практикою невизнання світовою спільнотою того чи іншого територіального утворення в якості суверенної держави не означає, що інші держави зобов'язані не визнавати будь-які правові акти та юридичні дії органів цього утворення.

Список використаних джерел:

1. Ванюков Д.А., Веселовский С.П. Непризнанные государства. Москва : Книжный клуб «Книгобек», 2011. 415 с. ISBN 978-5-4224-0322-6
2. Большаков А.В. Невизнани держави європейської периферії і прикордоння. *Міжнародні процеси*. 2007. Том 5. № 3. 84 с.
3. Силаєва З.В. Визнання незалежності спірних держав в сучасній світовій політиці. Історичні, філософські, політичні та юридичні науки, культурологія та мистецтвознавство. *Питання і теорії практики*. 2011. Том 1. № 7. С. 134–138.
4. Конвенція Монтевідео про права та обов'язки держав. URL: <https://wa.nt.am/ru/archives/1719>